

Oud-politicusmedewerker in Nizhny Novgorod, Abchazië
Foto Rob Hornstra

Misstanden blijven bron van inspiratie

‘Vrij’ is het thema van expositie Fonds BKVB

► Het Fonds BKVB laat geregeld zien waar zijn kunstsubsidies heen gaan.

► In het Centraal Museum tonen 31 kunstenaars hun maatschappelijke interesse.

Door SANDRA SMETS

UTRECHT. Kunst en politiek, het is een moeizaam huwelijk. Kunstenaar Jonas Staal schreef er een jaar geleden een vlijmscherpe analyse over in een essay dat het Fonds BKVB uitgaf. Alle Nederlandse kunst dient de politiek, stelde hij. Of je nou abstract schildert, naakten boetseert of conceptuele installaties bouwt – juist keuzevrijheid wordt door de Staat gesubsidieerd. Dat versterkt het imago van een verlichte democratie. Wees dan een vent als kunstenaar, zegt Staal in feite, onderken die horigheid en maak er werk van. Zelf bouwde hij op het dak van het Centraal Museum een geluidinstallatie voor gebedsoproepen. De politiek bemoeit zich met de islam? Vooruit. Dan doet hij dat, als gesubsidieerde staatskunstenaar, ook.

Staal's installatie is de entree voor een tentoonstelling van het Fonds BKVB, dat met zijn kunstenaarssubsidies feitelijk de grootste schepper van staatskunst is. Geregeld maakt het fonds tentoonstellingen om te laten zien waar het belastinggeld heen gaat. Acht jaar geleden had de expositie bijvoorbeeld engagement als thema, nu is het thema vrij. Maar politiek en maatschappelijke actualiteiten scoren nog steeds heel hoog.

Uit ruim 350 gesubsidieerde kun-

stenaars, vormgevers en architecten selecteerde het fonds eenendertig exposanten. Reineke Otten onderzocht huidskleuren en deelde zo landkaarten in – een soort etnische registratie. Rob Hornstra fotografeerde Abchazië, een van de meest sneue gebieden in Azië. Veel mensen zijn vertrokken en als je de foto's ziet, met vervallen onderkomens en droevige hoofden, wil je er zelf ook niet heen. Katrin Maurer bouwde een installatie van glazen potten met teksten over de kernramp in Tsjernobyl en Geert Mul zette digitaal zoveel mogelijk beroemde torens bij elkaar. Het heeft

► Vroeger dreigden kunstenaars met het Laatste Oordeel, nu met misstanden ◀

iets van een computerspel, zeker met het onderschrift: 'Build or bomb'.

Net als de kunst van Staal laten ook deze bijdragen een kil wereldbeeld zien. Je wordt niet vrolijk van de expositie. Overal zie je dreiging, waar de kunst iets aan probeert te doen. Ontwerpstudio Demakers van bouwde hekwerken met bloemige patronen erin. Mooi, maar nog steeds zijn afrasteringen vijandig. Iris van Herpen maakt barokke jurkjes en krullerige bustiers van metaal en leer (een exemplaar hangt bij Lady Gaga in de kast). Sexy, maar het harde materiaal lijkt op een harnas. En de architectonische maquettes in de tentoonstelling zijn nog unheimlicher. Vergeleken bij de eindeloze hoogbouw van

Jeroen van Bergen is Dubai knus. De blokjesheuvel die hij exposeert lijkt een sloppenwijk vol moderne architectuurdogma's. Brrr...

Onprettig maar wel geweldig is de korte reisfilm *Lovely Planet* van Ton van Zantvoort, ogenschijnlijk een statement tegen vakantieconsumentisme. Het is een reis waar het na het opstijgen al misgaat. Bij de eerste borrel in het vliegtuig wordt het nervus gemonteerde camcrabeeld troebel als in een boze droom, waarna droevige vakantiebeelden elkaar steeds koortsachtiger opvolgen. Verplichte bezienswaardigheden flitsen langs, schimmige cettentjes vol salmonella, donkere stegen met dito kroegen, plakkerige toeristen die vermocid rondsjouwen.

De hilarische film wordt steeds zweteriger en wanhopiger, en dan besef je dat dit eigenlijk vanitas is – zoals vanitasstillevens met dovende kaarsen vroeger waarschuwden voor ledigheid. Eigenlijk geldt dat voor de hele expositie. Vroeger dreigden kunstenaars met het Laatste Oordeel, nu met maatschappelijke misstanden. Vroeger scoorde bijbelkennis, nu het bijhouden van de politiek. Kunst houdt kortom nog altijd de wereld een spiegel voor conform eigentijdse mores. Daar spint de kunst garen bij. Staal heeft gelijk, kunst en politiek kunnen niet zonder elkaar. Zeker niet kunst die een subsidie wil van het Fonds BKVB.

TENTOONSTELLING

Recht voor zijn raap. Stip 2010 en kunst nu

t/m 12 september in het Centraal Museum www.centraalmuseum.nl

treed
ment
ter o
een b
ven.
muz
lied
stoor
zwar
senje
de pi
En d

S
O

De
een
net
Me
git
ma
Ar
nei
wa
do
gas
lic
vol

'
a

Iec
Ee
he
rel
go
dr
is
ve
to
ki
ne
m
lig
de
ga
br
br
he

ne
vo
de
di
ir
w
n
h
n
's
st